

Fővárosi Ítéltábla
5.Pf.21.708/2014/9/II.

A Fővárosi Ítéltábla dr. Kovács Eszter ügyvéd által képviselt felperes neve (**felperes címe**) felperesnek - a Csépany Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Csépany Gergely ügyvéd) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen gazdagodás visszatérítése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2014. október 1. napján meghozott 23.P.21.360/2011/53. számú ítélete ellen a felperes részéről 54. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 12.700 (tizenkétezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes végleges keresetében elsődlegesen a szerzői jogi jogsértéssel elért 400.000 forint összegű gazdagodás visszatérítésére, és ezen összeg után 2009. szeptember 1-től a kifizetés napjáig járó késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 86. § (1), (2) bekezdése, az 1991. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) 1. § (2) bekezdés j) pontja, 16. § (1) bekezdése, 17. § a) pontja, 18. §-a, 30. § (1) bekezdése, 94. § (1) bekezdés e) pontja alapján. A Ptk. 361. § (1) bekezdésére alapított másodlagos kereseti kérelme ugyanilyen összegű jogalap nélküli gazdagodás és késedelmi kamatai megfizetésére irányult.

A kereset alapjául előadottak szerint szlovák megrendelője részére a felperes jogelődje készített egy térképet az S. sípályáiról. Az alperes ezt a térképet felhasználta az S. ... katalógusában, jöllehet sem a felperesi jogelőd, sem annak megrendelője nem adta ehhez a hozzájárulását. Az alperes elismerte, hogy a térképet nem ő készítette, meg sem vásárolta, de nem volt hajlandó megfizetni a felperesi jogelőd szerzői jogsértésből eredő kárát. A felperes jogi álláspontja szerint az elkészített térképhez fűződő szerzői jogok összessége a mű létrejöttétől kezdve a szerzőt, annak jogutódjaként pedig őt illeti meg. Keresetében a jogsértéssel elért gazdagodás megtérítését kéri, mely álláspontja szerint minimum megegyezik a felperesi jogelőd megfizetett szerzői jogdíjának összegével. A felperes állította, hogy a sípályákról készült korábbi térképet a készítője mind magán, mind üzleti célokra díjmentesen hozzáférhetővé tette, a felperesi jogelődnek a megrendelője adta oda átdolgozásra, így jogszerűen használta fel az új térkép elkészítéséhez. Az elkészített új térképen új sípálya és felvonók feltüntetésére is sor került, ezért a térkép önálló műnek tekintendő. A felperes sérelmesnek tartja, hogy az alperes a nem kevés munkával, idő- és költséggráfordítással elkészített új térképet jogalap nélkül felhasználja. Álláspontja szerint az alperes azáltal, hogy megspórolta azt a díjköltséget, amit a felperesi jogelőd megrendelője a térkép helyesbített változatáért kifizetett, jogalap nélkül gazdagodott a rovására.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy jogsértést követett volna el a felperes sérelmére. A per tárgyává tett térkép álláspontja szerint nem minősül szerzői jogi műnek, így védelemben sem részesül, és ahhoz kapcsolódóan a felperes nem léphet fel sem a gazdagodás kiadása iránti igénnyel, sem kártérítési igénnyel. Amennyiben a térkép átdolgozott mű lenne, csak jogszerű átdolgozás esetén illethetné meg a szerzőt védelem. A per tárgyát képező térkép alapján az alperes által egyetlen út sem került értékesítésre, így nála vagyoni előny nem keletkezett. A jogalap nélküli gazdagodás visszatérítésének nem állnak fenn a konjunktív feltételei, mivel a felperest veszteség nem érte. Amennyiben a térkép elkészítésének összegével azonos összegű követelést támaszthatna, az azt eredményezné, hogy valamennyi jogalap nélküli felhasználótól a teljes előállítási költséget behajthatja.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 alatt fizessen meg az alperesnek 75.275 forint perköltséget. Az elsőfokú ítélet indokolásában kifejtettek szerint a felperes a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján öt terhelő bizonyítási kötelezettségnek eleget téve, a megrendelővel 2007. november 20-án létrejött szerződés okiratával, a megrendelő képviselőjének és a felperesi jogelőd munkavállalójának tanúvallomásaival igazolta: a perbeli térképet megrendelésre a felperesi jogelőd készítette munkavállalója révén, az alperes pedig a katalógusában felhasználta, jöllehet nem kért, nem kapott erre engedélyt és semmit sem fizetett a felhasználás fejében. A perbeli térkép a korábbi térkép egy helyesbített másolata, nélkülözi az átdolgozáskénti értékeléshez szükséges egyéni, eredeti jelleget. A felperes nem kért, nem is kapott engedélyt sem az átdolgozáshoz, sem a felhasználáshoz, vagy helyesbítéshez. A Ptk. 361. §-ára alapított keresetet tekintve végleges keresetnek, az elsőfokú bíróság azt vizsgálta: jutott-e az alperes a felperes rovására vagyoni előnyhöz, melyet köteles lenne visszatéríteni. Rámutatott arra, hogy vagyoni előnyként értékelendő az is, ha valaki másnak a vagyonából őt meg nem illető hasznót húzott. Vagyoni előny keletkezhet továbbá valamilyen kiadás megtakarításában, kötelezettségtől, vagy tehertől való szabadulásban is. Az elsőfokú bíróság szerint az alperes költséget takarított meg azzal, hogy ellenszolgáltatás nélkül jutott hozzá a perbeli térképhez, ezért kimutatható a vagyoni előny az oldalán, és nyilvánvaló az is, hogy további vagyoni előny elérése érdekében használta fel a térképet. A jogosult oldalán keletkező vagyoni hátrány a tényleges vagyoncsökkenés mellett állhat a várható vagyonszaporulat elmaradásában is. Más rovására előállott gazdagodásról van szó továbbá akkor is, ha nem csökken a másik vagyona, hanem a gazdagodó másnak a vagyonából őt meg nem illető hasznót húzott. Az elsőfokú bíróság szerint ezért az alperes marasztalhatóságának nem volt feltétele, hogy a felperesnél tényleges veszteség keletkezzen. A Ptk. 361. § (1) bekezdése szempontjából a jogosult oldalán jelentkező vagyoni hátrányként értékelendő a jelen esetben az, ha a perbeli térképet jogszerűen, a szerzői jogok betartásával elkészítő fél a gazdagodó általi jogszerűtlen felhasználással nem jutott hozzá ahhoz az összeghez, ami őt a térkép felhasználhatóvá tételéért reálisan megillette volna. A kereset az elsőfokú bíróság álláspontja szerint annak ellenére alaptalan, hogy a Ptk. 361. § (1) bekezdésében foglalt feltételek a perbeli esetben látszólag teljesültek. A korábbi térkép készítésében állítása szerint részt vett tanú felperes által kétségbe nem vont nyilatkozata szerint a készítő a térképet díjmentesen hozzáférhetővé tették mind magán, mind üzleti célokra. A korábbi térkép átdolgozásához, vagy helyesbítéséhez ugyanakkor külön engedélyükre lett volna szükség. A felperes által is elismerten a felperesi jogelőd nem kért és nem is kapott ilyen engedélyt. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint ezen felróható magatartásából levezethetően a felperest nem illethette díjazás a perbeli térkép elkészítéséért sem az alperestől, sem mástól, így az alperes a Ptk. 361. § (1) bekezdése alapján nem volt marasztalható. Megjegyezte az elsőfokú bíróság: a felperesnek a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján azt is bizonyítania kellett volna, hogy a perbeli térkép elkészítése fejében reális a perben követelt díj összege. Ennek igazolására nem volt alkalmas a térképet megrendelő szerződés,

annak alapján ugyanis nem került sor tényleges kifizetésre, a megrendelő 400.000 forint értékben szállás biztosítását vállalta. Az, hogy az alperes az egész évi katalógus elkészítéséért fizetett hasonló összeget, kétségesse teszi, hogy 400.000 forint reális díj volna a perbeli térkép elkészítéséért.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset teljesítését kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást nagyobb részben helytállóan állapította meg, azonban abból téves jogi következtetést levonva utasította el az utóbb jogalap nélküli gazdagodás jogcímre alapított felperesi igényt. Ellentmondásos az elsőfokú ítélet, mivel úgy fogalmaz, hogy látszólag teljesültek a jogcím szerinti marasztaláshoz szükséges feltételek, majd ezt követően a kereseti kérelem megalapozatlanságát állapítja meg. Iratellenes az elsőfokú bíróság azon megállapítása, miszerint a felperes, illetve jogi képviselője nem vonta kétségbe a korábbi térkép állítólagos készítőjének tanúvallomását. A felperes szerint semmivel nem igazolt, hogy ez a személy lett volna a szerzői jogi jogosult. Az elsőfokú bíróság a megrendelő képviselőjének tanúvallomását teljesen kirekesztette a mérlegelés köréből, holott azt ütköztetni kellett volna a kétségbe vont tanúvallomással. Az elsőfokú bíróság e helyett fenntartás nélkül elfogadta az Szjt. 16. § (1) bekezdése szerinti jog jogosultjának a tanút, mellyel megsértette a Pp. 163. § (2) bekezdésében és a 260. §-ában foglaltakat. A felperes kiemelte: jogelődje az adott helyzetben tőle elvárható gondossággal, jóhiszeműen járt el, amikor a korábbi térképet átdolgozta, helyesbítette. A helyesbített térkép elkészítése idő-, költség- és munkaráfordítást igényelt tőle. A bizonyítottan elvégzett munka ellentételezése 400.000 forint értékű szállásslolgáltatás volt. A szerződéskötési szabadság keretében jogosult volt ilyen ellenszolgáltatásban megállapodni, melyet megrendelője teljesített is a részére. Ezen összegű szolgáltatástól esett tehát el. „Ugyanis alperes a már helyesbített és kiegészített térkép megszerzésével és felhasználásával megtakarította a felperes által elvégzett helyesbítési munka ellenértékét, azaz a felperes munkája eredményének kihasználásával jutott alaptalan előnyhöz.” A másodfokú tárgyaláson a felperes a fellebbezését azzal egészítette ki, hogy másodlagosan, arra az esetre, ha az összecszerűség további bizonyításra szorulna, indítványozta a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését. Kiemelte: új jogalapra (jogalap nélküli gazdagodás) helyezte a keresetét, és ebből a szempontból közömbös a szerzői jog jogosultjának személye, illetve az őt ért jogsérelem is. Álláspontja szerint az alperes semmit nem tett a térkép eredetének felderítése érdekében, azt jogosulatlanul használta fel.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében, az elsőfokú eljárás során tett nyilatkozatait fenntartva, az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelemben bírálta felül, mert annak fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdés]. A felperes fellebbezést kiegészítő nyilatkozatára figyelemmel abból indult ki, hogy a fellebbezési eljárásban a korábbi elsődleges keresetét már nem tartotta fenn.

Az elsőfokú ítélet Pp. 252. § (3) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezésére nem látott okot, mivel a feltárt tények alapján további bizonyítás nem szükséges, és indítvány hiányában nem is lehetséges.

A felperes fellebbezése alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az ítéltábla a döntésével is egyetért, indokait azonban nem teljesen osztja és a következők szerint pontosítja, illetőleg egészíti ki.

Az elsőfokú eljárásban szakértői bizonyításra került sor, és miként az elsőfokú ítélet tényállása is rögzíti, csak nem utal bizonyítékként a Sz. J. Sz. T. szakvéleményére, megállapítható: a felperes jogelődje által készített térkép nem áll szerzői jogi oltalom alatt, így nincs helye az Szjt. alkalmazásának. Nem lehet ezért egyetérteni az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, hogy a Ptk. 361. §-ának feltételei látszólag teljesültek, mégis az alperes az Szjt.-ből levezethető módon - mert a felperesi jogelőd a 16. §-ban foglaltak betartása nélkül készítette el a térképet - nem marasztalható.

A felperesi jogelőd az eredeti térkép helyesbített másolatát készítette el, mellyel nem hozott létre új származékos művet, ezért a térképe nem tartozik szerzői jogi védelem alá, arra pedig a felperes a perben nem hivatkozott, hogy a Ptk. 86. § (3) bekezdése alapján állna a törvény védelme alatt. Irreleváns ezért a felperesi jogelőd és a megrendelője közötti barter szerződés azon kitétele, miszerint „az átadott kép szerzői és tulajdonjogát” a felperesi jogelőd magának fenntartja. Szerzői jogi védelem, illetve szellemi alkotáshoz fűződő törvényi védelem hiányában nem lehet szó arról, hogy a felperesi jogelődöt, illetőleg a felperest olyan jog illeti meg, amely abszolút szerkezetű jogviszony tárgya lehetne.

A jogalap nélküli gazdagodás jogcímén előterjesztett igény a felperes által előadott ténybeli alaphoz képest volt alaptalan. A felperes ugyanis arra tekintettel kérte az alperes marasztalását, hogy az megtakarította azt a költséget, amit a felperesi jogelőd megrendelője a térképért megfizetett. Amennyiben az alperes oldalán ennek a költségnek a megtakarítása tekintendő gazdagodásnak, úgy azzal az alperes nem a felperes jogelődje, hanem annak megrendelője rovására gazdagodhatott volna, hiszen a felperesi jogelőd megkapta azt a díjat, amely őt a megrendelővel kötött szerződés alapján megillette, többletjogosultsággal pedig az előbbiekben kifejtettek szerint nem rendelkezett. A felperes rovására tehát gazdagodást megállapítani nem lehet, ezért a kereset a Ptk. 361. §-ában foglaltak alapján sem volt teljesíthető.

Az ítélet tábla mindezekre tekintettel a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, így a Pp. 78. § (1) bekezdésébe alapján köteles az alperes ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perkoltségének megtérítésére, melynek összegét az ítélet tábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése és 4/A. § (1) bekezdése szerint állapította meg.

Budapest, 2015. október 1.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

Dr. Magosi Szilvia s.k.
előadó bíró

Dr. Benedek Szabolcs s.k.
bíró

A kiadmány hitelével: